

Asia: VN/5966/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle vanhemmuuslaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ulkoministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle vanhemmuuslaiksi. Ulkoministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Ulkoministeriö pitää luonnoksen tarkoitusta ja päämäärää tärkeänä Suomen ihmisoikeusvelvoitteiden ja erityisesti lapsen oikeuksien näkökulmasta. Lausunnossa jäljempänä esitetyt muutokset vahvistavat lapsen asemaa ja oikeuksia Suomea sitovien kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden vaatimalla tavalla.

Ulkoministeriö pitää isyyttä ja äitiyttä koskevan sääntelyn yhdistämistä yhteen lakiin kannatettavana. Lakien yhdistäminen selkeyttää oikeustilaa ja mahdollistaa yhtenäisen soveltamiskäytännön. Myös yksittäisiin säännöksiin ehdotetut muutokset ovat perusteltuja ja kannatettavia, ne selkeyttävät ja sujuvoittavat prosesseja ja parantavat näin ollen myös asianosaisten, ja erityisesti lapsen, asemaa.

Luonnoksen alaluvussa 2.10, EU-oikeus ja Suomea sitovat kansainväliset velvoitteet, viitataan Suomea sitoviin kansainvälisiin ihmisoikeusvelvoitteisiin. Alalukuun 2.10 sisältyvä kappale ”Yhdistyneet kansakunnat” avaa YK:n lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen (SopS 59 ja 60/1991) sisältöä. Ulkoministeriö katsoo, että kappaleessa olisi aiheellista mainita yleissopimukseen tehty kolmas valinnainen pöytäkirja valitusmenettelystä (CRC-OPIC). Valinnainen pöytäkirja on tullut Suomen osalta voimaan 12.2.2016 (SopS 4 ja 5/2016). Valinnainen pöytäkirja mahdollistaa yksilövalitusten tekemisen yleissopimuksella perustetulle lapsen oikeuksien komitealle, jos henkilö tai henkilöryhmä katsoo sopimusvaltion loukanneen heidän yleissopimuksella tai yleissopimukseen tehdyllä lasten myyntiä, lapsiprostituutiota ja lapsipornografiaa koskevalla valinnaisella pöytäkirjalla (SopS 40 ja 41/2012) tai yleissopimukseen tehdyllä lasten osallistumista aseellisiin selkkauksiin

koskevalla valinnaisella pöytäkirjalla (SopS 30 ja 31/2002) tunnustettuja oikeuksiaan. Lisäksi pöytäkirjan mukaan komitealla on mahdollisuus tutkintamenettelyyn. Komitea voi tutkia tietoja, joiden mukaan sopimusvaltion toimesta näyttäisi tapahtuneen yleissopimuksen tai edellä mainittujen pöytäkirjojen mukaisten oikeuksien vakavia tai järjestelmällisiä loukkauksia.

Ulkoministeriö kiinnittää huomiota lakiehdotuksen 21 §:n 3 momentin sanamuotoon. Ehdotuksen mukaan tunnustamisen ottaa ulkomailla vastaan sellainen Suomen edustuston virkamies, joka voi konsulipalvelulain (498/1999) 33 §:n mukaan suorittaa edustustossa julkisen notaarin tehtäviä. 1.5.2019 voimaan tulleella konsulipalvelulain muutoksella (174/2019) konsulipalvelulain 33 § on muutettu niin, että notaaripalveluja voi edustuston toimipiirissä antaa edustuston päällikkö sekä hänen määräämänsä edustustossa palveleva henkilö. Em. konsulipalvelulain muutos tulisi näin ollen ottaa huomioon ehdotetun lain 21 §:n 3 momentissa niin, että tunnustamisen ottaa ulkomailla vastaan sellainen Suomen edustustossa palveleva henkilö, joka voi konsulipalvelulain (498/1999) 33 §:n mukaan antaa edustuston toimipiirissä notaaripalveluja.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) oikeuskäytäntöä käsitellään luonnoksen sivuilla 11, 90 ja 91. Ulkoministeriö pitää hyvänä, että EIT:n oikeuskäytäntöä on käsitelty luonnoksessa laajasti. Viittaukset EIT:n oikeuskäytäntöön ovat kuitenkin puutteelliset, koska niihin ei ole merkitty tuomioiden ja ratkaisujen asianumeroita.

Luonnoksen alalukuun 2.10 sisältyvä kappale ”Yhdistyneet kansakunnat” avaa YK:n lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen sisältöä. YK:n lapsen oikeuksia koskevaan yleissopimukseen tulisi myöhemmin viitata sopimuksen sijaan yleissopimuksena.

Lisäksi esityksessä Suomen osalta voimassa oleviin valtiosopimuksiin tulisi lisätä Suomen säädöskokoelman sopimussarjasta sekä voimaansaattamislain että voimaansaattamisasetuksen numero.

Oinonen Krista
Ulkoministeriö - Oikeuspalvelu ja Konsulipalvelut